

ამას წინააღმდეგ ვფერდით, რომ ბნობა... ი. ხოშტარიაძე ქუთაისის სა- მხედრო გუბერნატორთან საჩივარი შეიტანა ფოთის არჩევანზედაც. ეს საჩივარი, როგორც ვხედავთ, იუწყებთან, ქუთაისის ქალაქის საქმეთა საკრებუ- ლოს განუხილავს 26 სექტემბერს და უსაფუძვლოდ უცვნია.

კვირას, 27 სექტემბერს, ტფი- ლისში ჩამოვიდა უმაღლესის კარის ეგერმენტერი თავ. გ. დ. შერვაშიძე.

გაზეთ „კავკას“-ს სწერენ ნა- ხიჩევანიდან, რომ 20 სექტემბერს ადგილობრივმა მღვდელმა მართლ- მადიდებლობას შემოუერთა 53 აი- სორი ნესტორიანი, რომელნიც სპარ- სეთიდან რუსეთში სამუშაოდ მოვი- დნენო.

გაზ. „СВѢТЪ“-ის სიტყვით, მიწად-მოქმედების სამინისტროს აზ- რადა აქვს იმ ადგილებში, სადაც თამბაქოს მოყვანას მისდევენ, გაპარ- თოს საცდელი პლანტაციები თამბა- ქოსი. უპირველეს ყოვლისა ასეთი პლანტაცია გამართული იქნება ქუ- თაისის გუბერნიაში. ამ საქმისათვის სამინისტროს 7,200 მანეთი გადაუ- დვია.

გაზ. „კავკას“-ი სწერს, რომ კახეთის ზოგიერთ ტყის პატრონთ განუზრახავთ დააარსონ საზოგადოე- ბა. საზოგადოებას აზრად აქვს გაპ- მართოს ტფილისში ხე-ტყის საწყობე- ბი, სადაც ვასასყიდად ხე-ტყე მხო- ლოდ თავისის ტყეებიდან ექმნებათ მოტანილი.

გაზ. „Рус. Лист“-ი სწერს, მიწათ-მოქმედების სამინისტრო თხო- ულობს, რომ 225 მანეთი იქმნას გადადებული ხაზინიდან ამერიკელის ვაზის გასავრცელებლად იმ ადგილე- ბში, სადაც მევენახობას მისდევენ, და აგრეთვე ვაზის სენის წინააღმდეგ საბრძოლველად.

წმ. ნინოს დედათა სასწავლებელში წელს შესვლის სურვილი განაცხადა 173

ქალმა. მიღებულ იქნა 92 ქალი. ამ ქამად სასწავლებელში სულ 480 მოსწავლე-ქალია, მათ შორის 270 პანსიონერი.

ტფილისის გუბერნატორის განკარგუ- ლებით გაუქმებულ იქნა სასტუმრო „მე- ნოშია“, რომელიც მე-8 ნაწილში იყო, ნი- კოლოზის ქუჩის კუთხეში.

24 სექტემბერს, დილის 10 1/2 საათ- ზედ, ტფილისის საგუბერნო ხაზინიდან მუშების ზაქარია აბრამოვის და ცრქველა ივანეშვილის ხელით ფოსტაში ფული გაგზა- ვნეს, თან მუშებს კასირი გორბუნოვი და პოლიციელი გაყალბეს. როდესაც ფოსტაში ფული დათვალეს, აღმოჩნდა, რომ 750 მანეთი აკლდა. ეჭვი მუშებზედ მიიტანეს.

ქ. გორიდან „კავკას“-ს სწერენ, რომ ნოქარმა სიკო კენხუაშვილმა უცაბედად რე- ვოლუციონერ გაისროლა და მოკლა გორის მა- ზისის სოფ. ბალოვანის მცხოვრებული სტე- დანე ტიფიშვილი.

რეალურ სასწავლებლის მოსამზადე- ბელ კლასის პარალელურ განყოფილებაში მიღებულ იქნა სულ 65 მოსწავლე.

ამიერ-კავკასიის საგუბერნო ბეითალ- თა კრებამ 16 და 21 სექტემბერს მოლაპარ- კების დროს საჭიროდა სენო, რომ ამი- ერ-კავკასიისა და ოსმალეთ-სპარსეთის საზღ- ვარზედ გამართულ იქმნას საბეითალო ნა- წილები, სადაც ბეითლებმა თვალ-ყური უნდა ადევნონ, რომ საქონლის ტირი არ იქმნას შემოტანილი ამიერ-კავკასიაში. ასე- თი ნაწილები გამართულ იქნება ქუთაისის გუბერნიაში—3, ყარსის ოლქში—5, ერევ- ნის გუბ.—9, განჯის გუბ.—5 და ბაქოს გუბ.—7. კრებამ საზღვარზედ 14 ადგილი აღნიშნა, რომლიდანაც საქონელს შემოუ- შვებენ ოსმალეთსა და სპარსეთს.

გარდა ამისა კრებამ დაადგინა შემოღე- ბულ იქმნას ამიერ-კავკასიაში ყველგან ტი- რიანის საქონლის დაზოცვა; დაინიშნულ იქ- მნას ყარსსა, არდაგანსა, ახალციხესა, ბა- თუმსა ართვინსა განსაკუთრებული ბეით- ლები, რომელთაც ამ ქალაქებში მორგეულ საქონელს თვალ-ყური უნდა ადევნონ და სხვა. დასაძრულ კრებამ დაადგინა შუამდ- გომლობა აღძრას კავკასიის მთავრობის და შინაგან საქმეთა სამინისტროს წინაშე იმის შესახებ, რომ ყველა გარდაწყვეტილების სისრულეში მოსაყვანად გადადებული იქმნას პირველ ხან 500,000 მანეთი წელიწადში.

რაც უნდა საქმე ჰქონდეს ვისმე, გა- მოვა თუ არა ახალი გაზეთი იმ წამ- სვე ხარბად კითხულობს გაზეთში დაბეჭდილს ახალს წერილს დრეიფუ- სის საქმეზე. წერილებს ასეთი სათა- ურები აქვთ: „დრეიფუსის საიდუმ- ლოება“, „დრამა მართლ-მსაჯულე- ბისა“ და სხვა ამ გვარი. საქმე იქამ- დე მივიდა, რომ ინგლისელებს დრე- იფუსის საქმე თავისს საქმედ მიაჩ- ნიათ. აქაური ჟურნალ-გაზეთები დიდს მონაწილეობას იღებენ ამ სა- იდუმლო საქმის გამოკვლევაში და შეიძლება ვთქვათ, რომ სწორედ აქაურმა გაზეთებმა გამოაქვეყნეს ნამ- დვილი, მართალი და უტყუარი გა- რემოებანი ამ საქმისა.

იმ თავითვე ქ-ნი კრაუფორდი „Da- ily News“-ში და ბ-ნი კანიბირი ამ- ტკიცებდნენ, რომ ის საბუთის ქა- ლაღებში, რომლებიც ძალით განსა- მართლებულ იქნა დრეიფუსი, ყალ- ბიანო, რომ უმთავრესი საბუთის ქა- ლაღი ე. ი. „ბორდერო“ დაწე- რილია ესტერგაზის მიერ, ხოლო დანაჩენი საბუთის ქალაღები შე- დგენილია მთავარ შტაბის სხვა მო- ხელეთა მიერ, რომელთაც დაარწმუ- ნეს გენერლები და უმთავრესი მო- ხელენი თავის მიერ შედგენილ საბუ- თების სიყალბეში. ყოველივე ეს და- მტკიცებულ იქნა ინგლისელების მიერ ჩვეულებრივის სიმარტივით გა-

კლივით იმ დროზე აღრე, როცა კავნიაკმა სიტყვა წარმოიტყვა, ანრი გამოტყდა და თავი მოიკლა. გაზეთმა „Observer“-მა დაბეჭდა ჩვენება ესტერგაზისა—რომელიც გა- მოტყდა, რომ „ბორდერო“ მე დავ- წერია. შეიძლება კია კაცი ამ გაზეთს ენდოს? რაღა თქმა უნდა, რომ შეიძლება. ეს გაზეთი დიდს ხნი- საა—დაარსდა 1791 წელს და პა- ტიოსანი სახელი აქვს მოპოვებუ- ლი. ესტერგაზი უარს ამბობს—მე არაფერი მითქვამსო. უპასუხეს: „აკი მოწმეც დაეწერო იქა, თქვენ რომ გამოტყდითო.“—მოწმემ ფრანგული ენა არ იცისო, სიტყვა მაშინ ესტერ- გაზში. ამას საზოგადოება გაიგებსო, უთხრეს. ეჭვი არ არის, რომ ესტერ- გაზი, განრისხებული იმაზე, რომ საფრანგეთიდან განაძევეს, ინგლისში გაიქცა და შურის ძიებით აღკურ- ვილმა მაჭუიდა „Observers“ თავისი საიდუმლოება. ამბობენ, რომ 50,000 ფრანკი მისცეს. მშვიერ ფრანგისათვის ეს დიდი ფულია, ხოლო ისეთის გაზეთისათვის, როგორც „Observer“- ია, ეს ფული არაფერს წარმოადგენს. ამგვარად უმთავრესი დანაშაემ გამოტყდა. მართალია, ეხლა უარს ამბობს, მაგრამ ვინ დაუჯერებს ეს- ტერგაზის, რომელიც ყველას ატყუებდა ყველაფერში. ესტერგაზის

ორიოდე სიტყვა ზმსტაფონის ბაზრის შესახებ.

აკი წინადაც ვთქვით, რომ კალ- მოსანთ და არა კალმოსანთ ჩვენი ბაზარი გააქვს და გამოაქვთ და შიგა და შიგ „დამხმარებებს“ სადღერ- ძელოებსაც მიერთებენ-მეთქი!... დიად, ჩვენს ბაზარს დღეს ცუდი დარი დაუდგა: ცუდიანი და უცუ- ლო, კბილიანი და უკბილო ყველა ამას იღებს მიზანში, მაგრამ ყველა ცუდი და ყველა კბილი რომ მჭრე- ლი არ არის. „კვალის“ (№ 39) კარ- გესპონდენტს ჩვენის ბაზრის საქმე ვითომ მეცნიერულს ხოკერაშიც-კი გაუხვევია; ამგვარ მეცნიერებასა და იმის მკვლევართ ჩვენ, ზესტაფონლე- ბი, კარგად ვიცნობთ, მხოლოდ სა წყენად ის გვჩვენა, რომ გაზეთი- სათვის ყალბი ცნობები მიუწოდე ბიათ და შეუცდენიათ. ვიჩქარით ამ ცნობების გასწორებას...

დ. ყვირილას მართლა რომ „პა- ტივი არა დროს არ ახდია და არც ლორის ბუნავს დამსგავსებია“ (თუმ- ცა ლორები აქაც არიან-კი ისე, რო- გორც სხვაგან), როგორც „კვალის“ კორესპონდენტი ამბობს. ამისი მი- ზეში ის არის, რომ ყვირილა საუ- კეთესო სავაჭრო-სამრეწველო ადგი- ლია: დაბაში ყველა სამაზრო დაწე- სებულებზე და მოხელე, შუაზედ სკრის რკინის გზა და სადგურიც აქ არის, აქვე იყო და არის გაჩაღებუ- ლი შავის ქვის წარმოება. გადატა- ნეთ ყველა ეს სხვაგან, მოაშორეთ ესენი ყვირილას და ისიც განუტე- ვებს სულს ისე, როგორც, მაგალი- თად, ცხონებულს დ. ოზმაის დემარ- თა. იყენენ და ახლაც არიან ზოგი- ერთები იმ აზრისა, რომ შავის ქვის წარმოება „აღარ არსებობსო, დაე- ცაო“. ერთის შეხედვით მართლაც ასე გეგონებათ, რადგანაც ფულის ძიებაში ატეხილი ციებ-ცხელება და ფუსფუსი თანდათან მიწყნარდა და ბოლოს თითქმის სრულიადაც

უნდოდა ფრთხილი ინგლისელებიც ისე მოეტყუებინა, როგორც საფრან- გეთის გულ-უბრყვილო და პატიო- სანი გენერლები მოატყუა, მაგალი- თად ლეპელიე. იმას უნდოდა რედა- კციისათვის ფული დაეტყუენა და მერე იმითი გაემართლებინა თა- ვი, რომ მოწმემ ფრანგული არ იცისო. პარიეის ბულვარის მტკე- პნელი შესცდა იმან არც-კი იცის, რა მორცხვი არიან ამ საქმეში ინგლისელები. თუგანათლე- ბულმა ინგლისელმა ზედ მიწვენით არ იცის უცხო და განსაკუთრებით ფრანგული ენა, ყოველთვის იმას იტყვის, რომ ეს ენა არ ვიცოო. ჩემ ნაცნობთა შორის 15 კაცსა და ქალს მაინც ჩამოვთვლი, რომე- ლთაც თითქმის ჩემზედ უკეთესად იციან ფრანგული ენა, მაგრამ ყოვე- ლთვის ინგლისურად მიპასუხებენ ხო- ლმე. ასეთია, მაგალითად, ჩვენი მორ- ცხვი მეცნიერი miss მ. ვარდაროვი. მერე რა აურ-ზაური გამოიწვია ესტერგაზის გამოტყება იმ ქურნალი სტა შორის, რომლებიც იმას ხელს აუარებდნენ!

დრიუმონი ფიცავს პატიოსნებას, ესტერგაზი მართალი არისო! მაგრამ ვინ არ იცის, რა არის დრიუმონის პატიოსნება. როგორც ხელს აფა- რებს ესტერგაზის და ამტკიცებს, ურიებმა მოისყიდესო. ამ საქციელს

გაპქრო, ნამდვილად-კი შავი-ქვის წარმოებამ იმატა; სხვილმა კაპი- ტალმა შესარულა თავისი აუ- ცილებელი დანიშნულება: მან თანდათანობით მიარჩო წვრილი მწარმოებლები (სამწუხაროდ თუ ს- ნუგეშად, ამას აქ არ შეეხებოთ) და წარმოებაში თითონ გაბატონდა. ამ დროიდან წვრილი მწარმოებლები და იმათი ფუსფუსი მოედანს სცილის და ბურთი სხვილ კაპიტალისტების ხელში გადადის. ესენი, რასაკვირვე- ლია, სულ არა-ქართველები არიან.

„დაეცა და გამობრუნდებოა“, ამით დღესაც ბევრი იფხანს გულს, მაგ- რამ ეს დრო გაფრენილია და ოც- ნება ოცნებადვე დარჩება! წვრილ მწარმოებლების მიმალვასთან ერთად ხალხის მოძრაობამაც იკლო და ყვი- რილამაც წაიბოროტა; წყალ-დილო- ბა-კი იყო დროებითი მარცხი; ეს სრულიად არ არის იმის მიზეზი, რომ ქვედა-უბანში ზოგიერთი სახლი მი- კეტლია: ხალხი მიწყნარდა, შავ- ქვას აღარ ეზიდებოდა, ასობითა და ათასობით ურმების ქრიალი და ნი- ჩების ქნევა შესწყდა და აქა-იქ ეს ხალხისთვის საჭირო ღუქებიც დაი- კეტა. მხოლოდ რა შუაშია აქ ახა- ლი უბანი და იმისი ვითომ-და ის- ტორიული მოწოდება, ვერა გაგვი- ვია. წყალდილობამ ღუქები და მი- წა წაიღო, იქ ნამყოფმა ვაჭრებმა გადარჩენილის ფულით სახლები ააგეს და ჰვაჭრობენ. მორჩა და ვათავდა! დღეს ისინიც „ბაზრობას“ თავისკენ მიეზიდებიან და მიღწავებულ სუ- ლის მობრუნებას ჰფიქრობენ. აბა მიბრძანეთ, აქ ვინ დაინახავს ისტო- რიულ მოწოდებას, თვით ზედა-უბ- ნელებისა და იმათი ვეჟილ-კორეს- პონდენტის გარდა?

ხოლო უფრო გაუგებარია, რად ჰგონიათ ქვედა-უბანი „საიქოსკენ“ მიმავალი და „ახალი“ ბაზარი კი „სიცოცხლით სავსე“ და ახალის, საისტორიო მისისისთვის მოვლე- ნილი. ამის გაგება მართა „ზედა-

საფრანგეთი რომეფორს არ აპატივებს!.. უფრო საყურადღებო არის ის ამ- ბავი, რომელიც დაიბეჭდა „Daily News“-ში. ეს ამბავი ივერის მკით- ხელებს უკვე მოეხსენებათ. დრეი- ფუსის საქმის გარჩევის დროს გერ- მანიის ელჩის მიუნსტერის მიერ იმ- პერატორთან გაგზავნილი დებეშები გახსნეს და ფოტოგრაფიით სურათე- ბი გადიდეს დებეშებისა. ამ გარემო- ების გამო საფრანგეთის რესპუბლი- კის პრეზიდენტი კაზიმირ პერიე იძულებულ იქნა სამსახურიდან გა- დამდგარიყო. კაზიმირ პერიემ მაშინ გამოუცხა- და საფრანგეთს: „იქნება ჩემის სამსახურიდან გა- დადგომით მოვავანო იმათ, ვის ხე- ლშია მმართველობა არის, რომ მოვალენი არიან დაიცვან პატიოს- ნება და ღირსება საფრანგეთისა მთე- ლის ქვეყნის წინაშე“. მაშინ ეს სიტყვები გაუგებარი იყო. ეხლა კი, „Daily News“-ის წყალობით, საფრანგეთმა შეიტყო, რა ხიფათს გადაარჩინა საფრანგეთი კაზიმირ პერიეს სამსახურიდან გა- დადგომამ. ეხლა საფრანგეთი ნათ- ლად დაინახავს, საითკენ მიჰყავთ საფრანგეთი კაცებს, რომელთაც თა- ვი შეუყრიათ და მისდევენ ბულან- ეეს, ესტერგაზის-როგორც და ანრის. გ. მარველი

უბნურს“ მეცნიერებას შემოქმედებამ მოკვლევა იმათი ვეჟილისთვის მიგვი- ნდვია და ჩვენ-კი ამ ქამად შემდეგ ვიტყვით: დღეს ამ ვითომდა ყბად- ასაღებს ძველ უბანს აქვს „ახალ- ბაზართან“ შედარებით სულ ცოტა რომ ვსთქვათ ხუთჯერ და ექვსჯერ მეტი სავაჭრო სახლები და ვაჭრობა- აღებმიცემობა, ზესტაფონის საუკე- თესო შენობები აქ არის აგებული, აქ ცხოვრობენ ყველაზედ უფრო შე- ძლებული ვაჭრები, ამ უბანშია აღებ- მიცემობაში ფრიალ მნიშვნელოვანი რკინის გზის სადგური, აქვეა აფ- თიაქი, ეკკლესია, ნორმალი სასწავ- ლებელი, უფასო სამკითხველო და თეატრი. რად გაპქრება ყველა ეს და ზესტაფონად-კი გარ-ღაქცევა „ახალი ბაზარი“... პირველად იმისთვის, რომ ზედა-უბანს აქვს სასმელი წყარო და საბაზროდ აჩენილი მოტიტვლებული ხრიოკი და მეორედ იმისთვის, რომ ასე სურს „კვალის“ კორესპონდენტს. განა არა კმარა? აი, საბუთები ზედა- უბნის ისტორიულ დანიშნულებისა და ქვედა-უბნის გაცამტვერებისა!.. მახლას!..

რაც შეეხება ყვირილის „პოსა- დალ“ გადაკეთებას, ღმერთმა შეგვა- სწოროს, ეს ჩვენ წინადაც გვინატ- რია „ივერია“-ში და ცოტა რამ სა- ბუთებიც დავისახებდითა. განა ზე- ვით ბაზრის გადატანა ამას უშვე- ლის რასმეს? განა იმიტომ ჰსურთ ზედა-უბნელებს ბაზრის გადატანა, რომ ამით ყვირილა „პოსადალ“ აქ- ციონ? „პოსადის“ საქმე სხვაა, ბაზ- რისთვის კუქის ტყვილი სხვაა, მათ „შუა უძველს დიდი ზღვარი“. ბაზრის შესახებ რომ ვლაპარაკობთ, „ერთი ხალხსაც უნდა ჰკითხოთ“, როგორც წინადაც მოგახსენეთ. ბაზარი ხალ- ხისთვის არის და არა ხალხი ბაზრი- სთვის!..

გ. სფოსპირელი

რუსეთი

სატახტო ქალაქის გაზეთების სი- ტყვით, მიწად-მოქმედებისა და სახელ-

ფელეტონი

წერილები ინგლისიდან

(საკუთარის კორესპონდენტისა)

დრეიფუსის საქმე ინგლისში.—საქმის გამოსარკვევი წერილები „Observer“- ისა.—წერილები „Daily News“-ისა.

ბრისონის სამინისტრო ძლივს და- ადგა იმ გარდაწყვეტილებას, რომე- ლიც შეეფერება საფრანგეთს, იმის მართლ-მსაჯულებას და აწინდელის კაცობრიობის აზრსა და შეხედულე- ბას სამართლიანობაზე.—გარდასწ- ყვიტა-რა გადასცეს კაპიტანის დრე- იფუსის საქმე უმთავრესს საკასაციო სასამართლოს, ბრისონის სამინისტ- რო ბოლოს მოუღებს მთელის წლის აგიტაციას, რომელიც არა თუ მარ- ტო საფრანგეთს აღელვებს, არამედ მთელს განათლებულს ქვეყანას.

ასე სწერენ აქაური ჟურნალ-გაზე- თები საფრანგეთის სამინისტროს გარ- დაწყვეტილებისა გამო. და მართალ- ნიც არიან. დრეიფუსის საქმე, ყო- ველივე დრამატიული წვრილი ამბავი ამ საქმისა მთელს ქვეყანას აღელვებს და ბოლო დროს ამ აღელვებამ უმა- ლესეს წერტილამდე მიახწია: დიდი- სა, შუადღისა, საღამოსი და ღამის გაზეთები სავსეა იმ დრამის აღწერით, რომელიც ეხლა პარიეში ჰხდება.

მწიფე ქონებათა სამინისტროს აზრად აქვს ამა წლის ზამთრის მეორე ნახევარს მოახდინოს სრულიად რუსეთის სოფლის მეურნეთა კრება. კრება მიწვეული იქნება პეტერბურგსა ან მოსკოვში.

პეტერბურგის ყრუ მუხჯთა სასწავლებელთა ამა წლის პირველ ოქტომბრიდან გამართული იქნება კურსები ყრუ-მუხჯთათვის მასწავლებლების მოსამზადებლად. ამ კურსებს პეტერბურგის უნივერსიტეტის პროფესორები დიდის სიხარულით მიეგებნენ. ბევრმა მათგანმა უსასყიდლოდ იკისრეს ლექციების წაკითხვა.

აზრად აქვთ პეტერბურგის გუბერნიის დააარსონ მებოსტნობის და მებღაღობის დედათა სასწავლებელი. ასეთი სასწავლებელი პირველი იქნება რუსეთში.

წარსულ წელს ქ. პეტერბურგში სულ 20 საკვირაო სკოლა იყო: 11 ვაჟთათვის და 9 ქალთათვის. სკოლებში 1,156 კაცი სწავლობდა 641 ვაჟი და 515 ქალი. გაათავა სწავლა 73 კაცმა (46 ვაჟმა და 27 ქალმა).

პეტერბურგში არსებობს და რომ ქალთა დამამარბებელი საზოგადოება. ეს საზოგადოება უკვე ოც და ცამეტი წელიწადია რაც არსებობს. საზოგადოებას აქვს თავისუფალი ბავშვთათვის და მოხუც ქალთათვის, სახელოსნოები და სასწავლებლები. ყოველ წელს საზოგადოება მხარს უჭერს სახელოსნო, საკომერციო, საფერწკლო, სამუსიკო კურსებს. წარსულ წელს საზოგადოების თანხა შეადგენდა 213,741 მანეთსა და 50 კაპეკსა. საზოგადოებას სულ 375 წევრი ჰყავს.

გაზ. „Курьер“-ის სიტყვით, მომავლის 1899 წლიდან აზრად აქვთ ბავშვთა ზოგიერთი თავშესაფარი სახელოსნო სკოლად გარდაკეთონ.

რადგან რამდენჯერმე ყოფილა ისეთი მაგალითი, რომ სასულიერო წოდების პირთ სექციისიო საქმეებისა გამო, მიუხარბავთ თხოვნით წარჩინებულ კაცებისა და საიმპერატორო გვარეულობის წევრთათვის საცუკი, სასულიერო უწყებამ განკარგულება მოახდინა ყველა ეპარქიაში, რომ მათ ამიერიდან აღარ შეაწუხონ წარჩინებულნი კაცნი და თხოვნით მათ აღარ მიმართონ ხოლმე.

უცხოეთი

პრიტი. გასუთების სიტყვით, 17 სექტემბერს ოსმალეთის მთავრობა უკვლეს წუთში ელადდა რუსეთისა, საფრანგეთისა, ინგლისისა და იტალიის მუქარას ქაღალდს კრიტიკულად ოსმალეთის ჯარის გაუქმების შესახებ. ეს ქაღალდი შეუდგენია საფრანგეთის საელჩოს წევრს პასკალს. მუქარას ქაღალდის შინაარსი შემდეგია: ოსმალეთს ჯარის გასუყვანად ოსმალეთის კვირის ჯაღა კვლავ. თუ ამ ხნის განმავლობაში ოსმალეთს არ შეასრულა დად სახელმწიფოთა წინადადება, ოსმალეთის მხედრობას გზებს შეუჭრან და სურსათის მოპოვების საშუალებას მოუხსნან.

ჭეჭრებენ, რომ ამის შემდეგ ბოტა კვლავ გაჭედავს ოსმალეთს პასუხის მიცემას და ხონტატი, დაწმუნდება, რომ დიდნი სახელმწიფო

ფონი აღარ სუძრებენ და ურწამის თანხმობით ქმედებენ, ესეა მანქანის მოახრისა. ინგლისის გასუთება ამტკაცებენ, რომ ოსმალეთის მთავრობას ესეა ურწამისა კვლავ გაჭედავს და მოელს დასაჯელო კერძანს საბრძოლველად არ გამოიწვევს, მით უფრო, რომ ამ უმად მოელი ოსმალეთი დიდს მსადაგებას გერმანიის იმპერატორის მისადაგებად. ერთის სიტყვით, კრიტიკის საქმის დაბოლოებას გასუთება სთუად აღარ უნდა, მაგრამ ზოგაერთებს მლაერ აფიჭებს ერთი გასუთება, რომელსაც სულ სხვა სახისათა აქვს.

საქმე ის არის, რომ განდაში უგანასკვლად მომხდარ არეულობის გამო ინგლისმა სხვა სახელმწიფოებთან შედარებით კრიტიკით განსაკუთრებული უფლება მოახვავა. ესეა კეტი შექმნა, რომ ოსმალეთის გაძევების შემდეგ, ინგლისი განატანდება კრიტიკა და დანაშაუნი დიდ სახელმწიფოთ ცოტა შრომა არ მოუხდებათ, ინგლისს რომ ეს განსაკუთრებული უფლება ჩამოართვანო.

ოსმალეთი. რაგორც კონსტანტინუპოლიდან იწყებან, გერმანიის იმპერატორის მიღება ოსმალეთის ქვეს მილიონ მხეთუფად მეტი უფლება თუძმე. ამის გამო ოსმალეთის სახისა კიდევ უფრო მომტეხულად დატოვებულა. ორი თვე მეტიან თურმე, რაც ბევრს მოსულეს და თოფხანსა მეშათ ჯამაგირი არ მიუღდათ.

სასამართლოს მართიანი

(დასახრული *)

1896 წელს, ოქტომბერში, განაგრძო ბნმა სოლოვოცოვი, მე მიემართე სამხედრო მინისტრს, გაუზნავენ წერილები ჩემი და თავ. ვაჩნაძესი და ვსთხოვე ძალა დეტანებისა თავ. ვაჩნაძესთვის, რომ ხმალში გამოსულიყო. დაგბრუნდი რა ბათუმში, მოვასხენე ბათუმის ციხის უფროსს გენერალს პოდტიაგინს, რომ თუ თავ. ვაჩნაძე ხმალში არ გამოვიდა, შეურაცხყოფას მივაყენებ. ამავე დროს ჩემმა ცოლმა, თვისის მშობლების ჩაგონებით, მართვა თხოვნა ხელმწიფე იმპერატორს და სთხოვა მომეცით პასპორტი, რომ ჩემს ქმართან აღარ ვიცხოვროვო და ჩემი შვილი დამიბრუნებო, მაგრამ მისის უდიდებულესობის კანცელარია ამაზე უარი უთხრა. ბოლოს ისიც ვავიგე, რომ სამხედრო მინისტრმა ბრძანა, ეს საქმე გენერალს პოდტიაგინს გარდაეცესო. მე კვლავ მივმართე ბ-ნს პოდტიაგინს და ვსთხოვე, თავ. ვაჩნაძე ან ხმალში გამოვიდეს, ან სამსახურს თავი დაანებოს. გენერალმა გადმოცა, თავ. ვაჩნაძემ უარი განაცხადა ხმალში გამოსვლაზე. ამის შემდეგ რამდენჯერმე შევეკითხე ბ-ნს პოდტიაგინს და ყოველთვის იმას მიპასუხებდა ხოლმე „მოითმინეთო!“ ამგვარად რამდენიმე თვემ გაიარა. ჩემი ცხოვრება აუტანელი გახდა. თავ. ვაჩნაძე, ვინ იცის, რა ხმებს არ ავრცელებდა ჩემზე. ბოლოს ერთხელ კიდევ მივმართე გენერალ პოდტიაგინს და შევეკითხე ჩემს საქმეზე. მიპასუხა — თქვენი საქმე შტაბის უფროსს გაგზავნათ. მე ვიცოდი, რომ ჩემი ცოლი და თავ. ვაჩნაძე სთხოვდნენ

*) იხ. „ივერია“, № 207.

გენერალს პოდტიაგინს, როგორმე მოახერხებო, რომ თავ. ვაჩნაძე სამსახურიდან არ დაითხოვონო, მაგრამ ყოველივე ეს არა მჯეროდა, რადგან თვით გენერალი პოდტიაგინი ძლიერ აღურსიანად მექცეოდა ხოლმე. მე წავედი ტფილისში და ჩემის საქმის შესახებ შევეკითხე შტაბის უფროსს, რომელმაც მითხრა: „ჩვენ საკმოდ გვაქვს შეკრებილი ცნობები თქვენის საქმის შესახებ, მე მხოლოდ ის შემოძლიან, ესლავე დეპეშით შევეკითხო გენერალს პოდტიაგინს, რომ პასუხი დააჩქაროს. მე ისევ ბათუმში დავბრუნდი. აღდგომის წინა დამეს გენერალს პოდტიაგინსა ვკითხე, მიღეთ თუ არა დეპეშა შტაბის უფროსის გენერალ-მაიორს შუტლევორტსა. მიპასუხა: „მივიღე და იგივე პასუხი მივეცი, რაც უწინ, მხოლოდ ცოტათი გავაჩინე ურე“. ამ პასუხმა სულ ერთიანად იმედი წამართვა. მხოლოდ ეხლა დავრწმუნდი, რომ თავ. ვაჩნაძის გადარჩენა უნდოდით სასჯელისაგან. ამას თუ ისიც დაუშვებო, რომ ჩემის ცოლის ნათესავები ჩემს წინააღმდეგ მოქმედებდნენ და უნდოდით ჩემთვის ჩემი შვილი წაერთმიათ, ადვილად მიხვდებით, რა გაჭირვებულს მდგომარეობაში ვიყავი. 13 აპრილს წელიწადი შესრულდა, რაც ჩემი ცოლი საზღვარგარეთ გაიქცა. გენერალის პოდტიაგინის პასუხმა აავსო ფილა მოთმინებისა. მე იქვე უთხარი, რომ ხვალვე გსკემ თავ. ვაჩნაძეს, რადგანაც მეტი მოთმინება აღარ შემოძლიან. გენერალმა ისევ ის მიპასუხა „მოითმინეთო“. მეტი გზა აღარ იყო. მეორე დღეს თავ. ვაჩნაძე შემხვდა, მკურნალ შიშკოვთან მიდიოდა. მე რომ დამინახა, საჩქაროდ შევიდა შიშკოვის სახლში და მეც შევეყვი. თავ. ვაჩნაძემ მე კარკად დამინახა და ფეხიც აუჩქარა. დერეფანში ჩვენს გარდა იყვნენ მსახური და მოხელე ფრეი. მე დავუძახე თავ. ვაჩნაძეს: „მოითმინეთ, საქმე მაქვს თქვენთან. მიხბრა ამაზე რაზე თავ. ვაჩნაძემ, თუ არა, არ მახსოვს. მე რე ორჯერ ჯოხი დავკარი თავში და გარედ გამოვედი. თავ. ვაჩნაძეს ადვილად შეეძლო ან ხმალი ეხმარა, ან რევოლვერი. ქუჩაში რომ გამოვედი, დავინახე, რომ თავ. ვაჩნაძე რევოლვერს მიმიზნებდა, მე გვერდზე გავიწიე და ტყვია კედელს მოხვდა. მე რე მეც რევოლვერი ამოვიღე და დავუწიე სროლა თავ. ვაჩნაძეს. მე იმას ვსცილობდი, რომ ტყვია არ მომეხვედრებინა“.

თავ. ვაჩნაძე სასამართლოში არ გამოცხადდა და წაკითხულ იქნა მხოლოდ იმის ჩვენება, რომელიც გამომითხებლისათვის მიეცა: „13 აპრილს 1897 წელს მე თავ. შერვაშიძესთან ვიყავი და იქიდან წავედი მკურნალ შიშკოვთან. დერეფანში რომ ავედი, ვილაკამ თავში ჯოხი დამკრა და მე ძირს დავეცი; მე რე რევოლვერი ამოვიღე, მაგრამ არ მახსოვს, ვავსროლე თუ არა. არც ის ვიცი, ჯოხი ვინ დამარტყა, თუმცა ისე ვფიქრობ, რომ ეს სოლოვოცოვი უნდა ყოფილიყო, რადგანაც გენერალმა პოდტიაგინმა, პოლკოვნიკმა დუმბაძემ და თავ. მელიტონ ლორთქიფანიძემ მითხრეს, სოლოვოცოვი გაყარა ულობს და შეურაცხყოფა უნდა მოგაყენოსო. ეს, სხვათა შორის, პოლკოვნიკმა ფეოდოროვიც იცოდა. მოწმებმა სასამართლოს სიდიუმლოდ მისცეს ჩვენება და თავ. ვაჩნაძისა და ქნ სოლოვოცოვის წერილებიც საჯაროდ არ იქნა წაკითხული. ცოტა ხნის მოლაპარაკების შემდეგ ოლქის სასამართლომ ბნი სოლოვოცი გაამართლა.

წადისა და ქნ სოლოვოცოვის წერილებიც საჯაროდ არ იქნა წაკითხული.

მაშინაწვდის მოკვლევა.

ტფილისში, სოლოვოცხედ, 1898 წლის ივნისში ოც-და-ორის წლის ქაბუკა გ. ძნელაძემ მოკლა თავისი მამიანაკალი, მოხუცო პ. კობახიძე, იმ დროს, როდესაც იგი აწამებდა იმის ღელს, მარიამ კობახიძისა. მოწმების სიტყვით, კობახიძემ ოჯახში მშვიდობიანი ცხოვრება არა ჰქონდათ თურმე და ჩხუბი და უსიამოვნება მათ შორის ხშირი იყო. ამ დღეს ცოლ-ქმარნი საშინლად წაჩხუნდნენ ერთმანეთს: მოხუცი ცოლსა სცემდა და თან მოკლას ემუქრებოდა. ამ დროს შევარდა სახლში გიორგი და ჰანა, რა მდგომარეობაშია იყო იმისი დეიძლი დედა. სწვდა მაშინაცვალს კისერში და თან შესახა: „რად ჰკლავ დედანმსოა“, წაართვა დანა და დაჭრა ილიის ქვეშ, რის გამოც მოხუცი იმ წამსვე გარდაიცვალა. პირველში გიორგი დამილა თურმე, მაგრამ შემდეგ თვითვე გამოცხადდა პოლიციაში და აღიარა თავისი დანაშაული. 25 სექტემბერს ეს საქმე განიხილა ოლქის სასამართლომ. ბრალდებულს ის ბრალი ედებოდა, რომ თუმცა ვაცხარებისა და გამოწვევის დროს, მაინც ადრევე განზრახულ ფიქრით მოკლა თავისი მამიანაკალიო.

სასამართლომ გიორგი ძნელაძეს 3 წლით პატიმართა რაზმში გაგზავნა გარდაუწყვეტად.

დამაკვირდი

მოქალაქეა ოქროს სართულსა შინა და ცხედართა ზედა მილას ძგაფისათა და ქვით შენადგამთა მხარდის ქნატრან შრომათა შინა განხრწყენებულთა, დალათუ არა თავს იღებენ ბაშას მათსა.

საქვალეს რად მიეტოვებო რის-სეკაქ!

აღმაძანის ცხოვრებას ნაღველის ბუღა და, საკვირველთა, სიცილი რაგორდა ქნაუფლობის ადგაქს!

ბ. დ—შვილი

მურნალ-გაზეთმედიდან

(ამოკრებილი ამბები)

რამდენი წელიწადი გაუტარებია ვეროპის თითოეულ სახელმწიფოს ომში? ნამდვილ სასტატისტიკო ცნობებიდან სხანს, რომ ყველაზე დიდხანს უბრძოლია ოსმალეთს. ამ საუკუნის 97 წლის განმავლობაში ოსმალეთს ომში გაუტარებია 59 წელი. მეორე ადგილი უჭირავს ესპანისა, რომელსაც ამ ხნის განმავლობაში ომებში გაუტარებია 32 წელიწადი. აქ არ არის აღნიშნული ის უკანასკნელი ომი, რომელიც ესპანის ეხლანან ამერიკის შეერთებულ შტატებთან ჰქონდა. მესამე ადგილი უჭირავს საფრანგეთს—27 წელიწადი, შემდეგ რუსეთს—24 წელიწადი და მე რე ინგლისს—21 წ. გერმანიას ომში გაუტარებია მხოლოდ 14 წ., შვეიცია—10, დანია—9. ამ ცნობებიდან სხანს, რომ მეცხრამეტე საუკუნე არც თუ ისეთი მშვიდობიანი ყოფილა.

ამერიკის ერთს მურნალში სწერია: დონიფასი ტბაზე, (ჩრდილო ამერიკაში) თურმე ცეცხლის დანთება შეიძლება. ამისათვის საჭიროა მხოლოდ ტბაზე ყინული ჩატეხოს კაცმა და მერე იმ ადგილას ცეცხლი წაუკოს. იმ წამსვე ალი ამოვარდება და ცეცხლი დიდხანს არ გაჭრება. მეოდნე კაცები ამბობენ, რომ ყინულის ქვეშ ნავთის მადნების გაზი არის მოგროვილი და იმას ეკილებო.

რის ომის დროს 1870 წელს გრაგელტანქ ბრძოლის შესახებ გაზეთ „ტაიმსს“ დედნეუდა, რომლის გაგზავნაში კორესპონდენტმა გადაიხდა 100,000 ფრანკი. დიმიწის საქმის გარჩევის შესახებ რეიტერის სააგენტოს მოუვიდა დეპეშა, რომელშიაც 76,000 ფრანკი გადაიხდა. საზოგადოდ, ინგლისის გაზეთის „ტაიმსის“ კორესპონდენტები დიდ ძალს ფულს არა ზოგავენ, ყოველსავე ახალს ამბავს დეპეშით უგზავნიან რედაქციას. თუ ძლიერ საყურადღებო ამბავია, კორესპონდენტი ათი ათასს ფრანკს არ ზოგავს დეპეშის გაგზავნისათვის.

დეპეშა

(რუსეთის დეპეშათა სააგენტოსაგან). 26 სექტემბერი.

ვეტიარბოზი. ხელმწიფე იმპერატორი ლიბავიდან კოპენჰაგენს წაბრძანდა 25 სექტემბერს.

პარიში. საკასაციო პალატის წევრი ბანდი დანიშნულია დრეიფუსის საქმის მომსენებლად.

ვენა. იმპერატორმა დანიშნა პალატის წევრი ბარონი დი-პაული ვაქრობის მინისტრად.

ბელგრადი. რადგან სერბიის მთავრობა დარწმუნდა, რომ ოსმალეთის მთავრობა უარსა ჰყოფს არანუტების მიერ ჩადენილს ძალმომრეობას ძველის სერბიის ქრისტიან სერბებზედ, სერბია თხოვნით მიმართავს დიდ სახელმწიფოთ, წინადადება მისცენ პორტას, რომ დონისძიებანი იხმაროს, რათა ასეთი მტარვალობა კვლავ არ იქნას ჩადენილი.

პეკინი. იმ ამბავმა, რომ უცხო სახელაწიფოები ჯარს ჰგზავნიან პეკინში, დიდად შეაშინა მთავრობა. ცუნგ-ლი-იამენის სამი წევრი მივიდა საელჩოებში და ითხოვა, ჯარის გამოგზავნის შესახებ ბრძანება შესცვალეთო, თორემ იცოდეთ, რომ უცხო ქვეყნის ჯარების მოსვლა მღელვარებას გამოიწვევს მკვიდრთა შორისო.

ნიუ-იორკი. „New-York Herald“-ს ატყობინებენ მანილადან, რომ დასთა შორის უთანხმოება ძლიერდება და აგვინალოდ მარტო სთამაშო საგნად გარდაიქცა მემამოხეთა ხელშეობა.

კონსტანტინეპოლი. კრიტიკის საქმეების შესახებ გუშინ ჩაბარებულს ნოტაში პორტას პასუხისათვის რვა დღის ვადა ეძლევა.

ნიუ-იორკი. უოკერიდან უკანასკნელად მოსულ ცნობებით ინდიელთა ბრბო მრავლდება; ისინი ყველანი აჯანყდნენ თურმე; საბრძოლველად ათასი კაცია საჭირო.

ლონდონი. „Times“-ს აცნობებენ პეკინიდან, რომ დედოფლის რეგენტად დანიშნა გარდაწყვეტილი საქმეაო. დედოფალი უწინდებურად ფარდას არ ამოუფარებდა ხოლმე, იმპერატორთან ერთად ბრძანდება ტახტზედ და მინისტრებს ესაუბრება საჯაროდ. მთავრობა უფრო მომხრეა ძველის წეს-წყობილებისა და ცუნგ-ლი-იამენში არც ერთი კაცი არ მოიპოვება, რომელსაც გარეშე საქმის რაიმე გავებოდეს. თავმჯდომარედ დანიშნულ იქნება ხუტჩინგი, რუსეთში ნამყოფი ელჩად. რუსები სიხარულით ეგებებიან მთავრობის შეცვლას, რადგან იმის წყალობით მათი გავლენა პეკინში გაძლიერდება. ცხადია, გამოაშკარავდა, რომ იმის მიზეზი, რომ დედოფალმა ქვეყნის მართვა-გამგეობა იკისრა, ის იყო, რომ ბრძანება გამოვიდა, — მო-

ბ ა ლ ა ნ ს ი

ქუთაისის მიხედვის სახელობაზე დაარსებულ სათავად-აზნაურთა საადგილ-მამულთა ბანკისა

1898 წლის 1 ივლისისათვის

ა ქ ბ ი მ ი.

კ ა ს ს ი მ ი.

	მ ა ნ.	კ ა ბ.	მ ა ნ.	კ ა ბ.		მ ა ნ.	კ ა ბ.	მ ა ნ.	კ ა ბ.
კასაში ნაღდი ფულია	—	—	21,466	04	საერთოდ გამოღებული თანხა	595,686	95		
მიმდინარე ანგარიშთა რაოდენობა:					სათადარიგო თანხა	96,324	85	692,011	80
ა) სახელმწიფო ბანკის განყოფილებაში ტფილისში	4,642	67			გამოსაცემი გირავნობის ფურცლები	4,000	"	40,000	"
ბ) ტფილისის საკომერციო ბანკში	369	20				22,500	"		
გ) ქუთაისის საურთიერო კრედიტის საზოგადოებაში	20,833	67				13,500	"		
დ) კორესპონდენტებთან	184,298	85	210,144	39	გირავ. ფურც., რომლებიც უკვე წარმოებაშია	628,600	"	2,972,900	"
საწვებო ფული ქუთაისის საურთიერო კრედიტის საზოგადოებაში	—	—	30	"		677,300	"		
სახელმწიფო %/0-იანი ქალაქდები შენახული სახელმწიფო ბანკის განყოფილებაში ტფილისში:						799,600	"		
ა) გირავ. ფურც. გამოცემის უზრუნველ საყოფელად (§ 50 წესდებისა) (220,000)	203,704	02			თავის გასასტუმრებელი ფონდი	2,079	"		
ბ) გირ. ფურც. და კუპონების გამოსაცემად (50,000)	46,924	89				5,962	41		
გ) სათადარიგო თანხისა. (90,600)	86,150	78	336,779	69		14,660	44		
დანარჩენი ფასიანი ქაღალდები:						15,038	78		
ა) ბანკის საკუთრებანი. (57,600)	56,602	78				3,804	30	41,544	93
ბ) სათადარიგო თანხისა (5,800)	5,695	71	62,298	49	სარკებლის ფონდი	28,986	"	79,153	50
%/0-იანი სახელმწიფო %/0 ქალაქდების 1898 წლის 1 ივლისამდე	—	—	4,877	62	მოზავალში გარდასახდელია	50,167	50		
გასაცემად დანიშნული სესხი	—	—	40,000	"	გასაცემად გადადებული თანხა:				
სესხი: ა) მიწის გირავნობაში მისაცემი	1,413,844	79			ა) გირავნობის ფურც., რომლებიც ტირაჟში გამოვიდნენ	210,400	"		
ბ) ქალაქის მამულებისა	1,509,068	85	2,922,913	64	ბ) გირავნობის ფურცლის გარდასახდელი კუპონები	82,285	50	292,685	50
გ) მოკლე ვადაიანი	—	—	255,446	"					
გარდასახადი მსესხებლებზე:									
ა) შელა (ხანგრძლივის სესხით თიანი) მოკლე ვადით	122,440	04			ვადამდე მოსას. დანიშ. სესხნი ნაღდი ფულით	2,194	69		
ბ) ვადას გადა. ხანგრძლ. სესხით. ცილებული. მოკლე ვადიანი	11,621	92				279	95		
გ) ჯარიმა	65,520	07				4,277	07		
გარდახდა სესხისა გირავნობის ფურცლებით	5,334	69				1,778	42		
აღებული სესხის ნაღდის ფულით გარდახდა	5,173	64	210,090	36		395	92	8,926	05
ვადამდის გარდახდელი ფული კუპონებით.	1,000	"			გირავ. ფურცლებით	1,000	"		
გარდახდელი ფული ტირაჟში გამოსულ გირავნობ. ფურცლებით.	50,470	98	51,470	98				1,000	"
სხვა-და-სხვა მოვალენი	2,694	50			მოკლე ვადიან სესხთა სარგებელი ჯარიმა	25,469	42		
დასაბრუნებელი ხარჯი:					ერთხანად შემოტანილი ფული	7,707	74		
ა) მსესხებლებისაგან	3,200	"	5,894	50	სხვა-და-სხვა სარგებელი	977	78		
ბ) მამულებისა, რომლებიც ბანკს ღირს	—	—	4,966	57	გაყიდულ მამულების მოგება	10,808	68		
გ) სასამართლოს საქმეებისა	20,250	73			წლიური შესატანი გამგეობის ხარჯის შესავსებლად, საზოგადო საჭიროებათა შესაღწენ თანხისათვის და სხვ.	4,314	81		
მოწყობა-მომართვის ხარჯი.	10,347	85	31,583	16	გარდამავალი ჯამბი	35,719	"	84,997	43
მართვა-გამგეობის ხარჯი	984	58	1,315	03	სხვა-და-სხვა მსესხებელნი	—	—	8,582	28
არა ჩვეულებრივი	15,535	24			ცეცხლისაგან დაზარალებულთა დასაჯილდოებლად	—	—	2,786	49
კუპ და გირავნ. ფურცლები განაღდ. კომ	21,359	23	36,894	47	შესაცვლელ კუპონების ფურცლები	—	—	220	75
5% გარდასახადი მოგებისა	—	—	242	60	გირავნობის ფურცლების ძველი გასაუქმებელი ტალონები	—	—	7,251	"
5% გარდასახადი კუპონებისა	—	—	3,138	84	5% სახელმწ. გარდასახ. კუპონ. წმინდა მოგება 1897 წლისა	—	—	54,100	"
ორჯელ ათის წლის საკუპონე ფურცლები	—	—	7,251	"				106	84
გირავნობის ფურცლების ტალონები	—	—	54,100	"				17,460	78
გერბის გარდასახადი	—	—	834	"					
გირავ. ფურც., რომლებიც კომის. იქმნა მიღებული	—	—	41,990	"					
ბ ა ლ ა ნ ს ი			4,303,727	38	ბ ა ლ ა ნ ს ი			4,303,727	38

ხელმწიფე იმპერატორი მოიკრიჭონ და ევროპული ტანსაცმელი ჩაიცვანო.

ქოპნევაბანი. 26 სექტემბერს ხელმწიფე იმპერატორი მოიკრიჭნა და გემით „პოლიარნაია ზეზუდა“. იმპერატორს დაუხვდნენ მეფე, ხელმწიფე იმპერატრიცა მარია თეოდორეს ასული, საბერძნეთის მეფე-დედოფალი, ჰერცოგი და ჰერცოგინა კემბერლანდისა, პრინცესა უელისა და დანარჩენნი წვერი სამეფო გვარეულობისა

რომი. მთავრობა კრიტიკულად განიხილა კიდევ ქვეითა ჯარის ერთს ბატალიონსა და ორს გემს.

შანხაი. ქალაქ ხანკოუს ჩინელთა ნაწილში 19 სექტემბერს ცეცხლი გაჩნდა. დაიწვა ათი ათასი სახლი. ათასი კაცი დაიღუპა.

რომი. კონფერენცია ანარქისტთა წინააღმდეგ ღონისძიების მისაღებად მოხდება რომში და არა ქენევეში.

იოსტოპოლი. იაპონია ორს გემსა ჰგზავნის ჩინეთის წყლებში თავისი ქვეშევრდომთა დასაცვლად.

პარიზი. 26 სექტემბერს, დილით, მარსის ველზედ, ელისეს ველზედ და სხვაგან მუშაობა დაიწყო.

პეკინი. ელჩებმა განუცხადეს ცუდგლი იამენს, რომ მოსაშველებელს ჯარს მოველითო. აქ მოვიდნენ 30 ყაზახი, 36 რუსეთის ზღვაოსანი ორის ზარბაზნით, 25 ბრიტანის ზღვაოსანი და გერმანიის ჯარის 30 კაცი. დიდძალი ხალხი შეიკრიბა, მაგრამ უწყისობა არაფერი მომხდარა: როგორცა სჩანს, ჩინელები დაშინებულნი არიან.

პარიზი. „Figaro“ ამტკიცებს, მთავრობამ ბრძანება გაუგზავნა ენდარმების უფროსებს, რომლის ძალითაც ჰერცოგი ორლენისა განდევნილია საფრანგეთიდან და თუ ისევ მოვიდა საფრანგეთში, დაპატიმრებულ უნდა იქმნას.

ოზბეკი. მაკ კინლეის ცოლის ძმა ჯორჯ სასტონი ქუჩაში მოჭკლეს. ექვი მიიტანეს ერთს დედაკაცზე და დაპატიმრეს.

28 სექტემბერი

ქოპნევაბანი. ხელმწიფე იმპერატორი, ხელმწიფე იმპერატრიცა მარია თეოდორეს ასული და ბერძნების დედოფალი სამეფო გვარეულობის წევრებითა წირვაზე მობრძანდებოდნენ აქაურს მართლმადიდებელთა ეკლესიაში.

პარიზი. გაფიცულნი წინააღმდეგ უფრო დამშვიდებულნი არიან; იმედი აქვსთ, ამ დღეს სერიოზული ინციდენტი არა მოხდება რაო.

პარიზი. პარიზის გარემოებაში მდგარ გარნიზონებიდან ჯარია აქ გამოგზავნილი. ამ საშუალებას იმიტომ მიჰმართეს, რომ პოლიციას თავისი საქმე გაუადვილონ. ქვის სამუშაოების მოიჯარადრებმა კალატაზთ გამოუცხადეს, მთავრობას მიემართეთ და ესთხოვეთ მუშაობის თავისუფლება დაიფაროსო. თხოვნას, როგორც ეტყობა, ყურადღება მიაქციეს, ამიტომ მოიჯარადრენი მუშებს ურჩევენ ისევ დაიწყეთ მუშაობა ორშაბათსაო.

ალმასანდრი. სატრანსპორტო გემი, რომელზედაც ორი ბატალიონი მსროლელთა ჯარი ზის, კრიტიკულად წავიდა.

შენიშვნა: %/0 ქალაქდ. ბანკის კასაში და კორესპონდ. 148,600 — „
შესანახად გამოცემ. გირავნ. ფურც. 18,800 — „